

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D2/1/H.S.Ö.-00/3 (İlk İnceleme)

Karar Sayısı : 00-50/536-298

Karar Tarihi : 21.12.2000

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

B- RAPORTÖR: Hakan Suat ÖLMEZ

C- ŞİKAYET EDEN: Yıldız Teknik Üniversitesi Vakfı Yıldız Eğitim Birimleri
Yıldız Kampüsü , Yıldız 80750 / İSTANBUL

D- HAKKINDA İLK İNCELEME YAPILAN: BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

E- DOSYA KONUSU: “Akışkanlar Mekaniği ve Hidrolik” isimli kitabı yayınlayan BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş. (BETA)'nin bu kitabı Yıldız Teknik Üniversitesi Vakfı Yıldız Eğitim Birimleri (YTÜ Vakfı)'ne satmayı reddederek 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet başvurusunda, Yıldız Teknik Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olan Prof. Dr. Y. Y.'in yazmış olduğu ve BETA tarafından yayınlanan konusunda tek kitap mahiyetinde olan, aynı zamanda üniversitelerinde ders kitabı olarak okutulan Akışkanlar Mekaniği ve Hidrolik adlı kitabın YTÜ Vakfı'na satmaktan imtina edildiği belirtilerek bu kitabın Rekabet Kurulu marifetiyle kendilerine sattırılması talep edilmektedir.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 25.9.2000 tarih, 4003 sayı ile intikal eden başvuru üzerine düzenlenen 13.12.2000 tarih ve D2/1/H.S.Ö.-00/3 sayılı İlk İnceleme Raporu, 15.12.2000 tarih ve REK.0.06.00.00/50 sayılı Başkanlık önergesi ile 00-50 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: Şikayete konu olan BETA'nın tek bir kitap üzerinde münhasır basım ve dağıtım yetkisi olmasının 4054 sayılı Kanun kapsamında bir hakim durum değerlendirmesi için yetersiz bir kriter oluşturduğu ve bu nedenle 6. madde kapsamında bir hakim durumun söz konusu olmadığı, hakim durumda olmayan bir teşebbüsün mal tedarikini reddetmesinin istisnai haller haricinde 6. madde kapsamında bir kötüye kullanma sayılamıyacağı ve şikayetçi tarafın kendilerine mal tedarikinin başladığını belirterek şikayetlerinden vazgeçmeleri nedeniyle şikayete konu teşebbüs hakkında 4054 sayılı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.

İ- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar: Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden hareketle işlemin değerlendirilmesinde ilgili ürün pazarı, “*kitap yayıncılığı*” pazarı, ilgili coğrafi pazar ise, “*Türkiye Cumhuriyeti sınırları*” olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

4054 sayılı Kanun’un ‘Kapsam’ başlıklı 2. maddesinde, “*....piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarıKanun kapsamına girer.*” ifadesine yer verilmek suretiyle, bir kötüye kullanma halinin 4054 sayılı Kanun kapsamına girebilmesi için bu fiili gerçekleştiren teşebbüsün hakim durumda bulunuyor olması ön koşul olarak belirlenmiştir. Bu nedenle şikayet edilen BETA’nın hakim durumda olup olmadığı önem kazanmaktadır

Hakim durum, 4054 sayılı Kanun’un tanımlar başlıklı 3. maddesinde “*... belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü...*” olarak tanımlanmıştır. Bu tanım bir teşebbüsün hakim durumda kabul edilmesi için sadece müşterisi üzerinde değil, aynı zamanda tüm ilgili ürün pazarı bakımından ekonomik parametreleri belirleyebilme gücüne sahip olabildiğini gerekli kılmaktadır. Şikayet konusu bu açıdan değerlendirildiğinde, binlerce kitabın basımının yapıldığı ve yine birçok yayınevinin bulunduğu yayıncılık sektöründe bir yayınevinin tek bir kitap üzerindeki münhasır basım ve dağıtım yetkisinden dolayı, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek ekonomik parametreleri belirleyebilme gücüne sahip olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Bu nedenle, BETA’nın hakim durumda olmadığı kanaatine varılmıştır.

Diğer taraftan bir sağlayıcının, bulunduğu piyasanın tamamında hakim durumda olmasa bile müşterisi konumundaki teşebbüslerin kendisine farklı sebeplerle bağımlı olmasından kaynaklanan ve rekabet hukuku literatüründe ekonomik bağımlılık olarak bahsedilen durumda yine mal vermeyi reddetmesi, başka bir kötüye kullanma şekli olarak değerlendirilebilmektedir. Ekonomik bağımlılık olup olmadığının tespitinde ise, öncelikle müşterinin başka temin kaynaklarının olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Eğer yeterli temin kaynakları yoksa ve sağlayıcıdan elde edemediği bu mal sebebiyle ekonomik olarak bağımlı olan firmanın rekabet gücünde sürekli ve önemli dezavantajlara neden oluyorsa, sağlayıcının hakim durumda olmasa bile mal tedarikini kesmesi rekabet hukukunda yasak olabilmektedir. Bu hususlar özellikle bayilerin tedarikçilerine olan bağımlılıklarında ve imaj ürünler satmak durumunda olan müşterilerin bu imaj ürünleri üreten firmalara olan bağımlılıklarında karşımıza çıkmaktadır.

Şikayete konu olayda ise, ilgili piyasadaki kitapları satan bir müşterinin tek bir kitap buldurulamamaktan dolayı çok büyük kayıplara uğramayacağı ve bir çok kitap satan bir kitabevinin faaliyetine devam edebilmesi için de bahsi geçen “Akışkanlar Mekaniği ve Hidrolik” adlı kitabı buldurmasının zaruri olmadığı görülmektedir. Ayrıca adigeçen kitabı satmamaktan dolayı da rekabet gücünde önemli bir azalma meydana gelmeyecektir. Aksi takdirde, bütün yayınevleri münhasıran belli kitapları

basma yetkisine sahip olduklarından dolayı, kitabevlerinin her kitaba karşı ekonomik bağımlı olduğu gerçeğini kabul etmek gerekirdi.

Yukarıdaki hususlar dikkate alındığında, adıgeçen eseri yayınlayan yayıncının ilgili ürün pazarında hakim durumda olmadığı, ayrıca taraflar arasında bir ekonomik bağımlılık bulunmadığı, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun açısından herhangi bir ihlalin söz konusu olmadığı anlaşılmıştır.

Öte yandan İlk İnceleme Raporu hazırlandığı sırada şikayetçi YTÜ Vakfı tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 11.12.2000 tarih ve 5107 sayılı yazı ile intikal eden faks metninde; BETA ile herhangi bir sorunlarının kalmadığı belirtilerek daha önce yapmış oldukları şikayetin iptali talep edilmiştir

J- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmelerin doğrultusunda, “Akışkanlar Mekaniği ve Hidrolik” isimli kitabı yayınlayan BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'nin bu kitabı Yıldız Teknik Üniversitesi Vakfı Yıldız Eğitim Birimleri'ne satmayı reddetmesi ile ilgili olarak bir önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.